

बिषय-सूची

<u>क.सं.</u>	<u>बिषय</u>	<u>पेज नम्बर</u>
परिच्छेद- १ प्रारम्भिक		
१.	संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ	
२.	परिभाषा	
परिच्छेद- २ कर्जा अपलेखन, अपलेखनको आधार र कार्यविधि		
३.	कर्जा असूली संयन्त्रको गठन	
४.	अनिवार्य रूपले अपलेखन गरिने खराव कर्जा	
५.	कर्जा अपलेखन गर्न सकिने	
६.	कर्जा अपलेखनको प्रक्रिया	
७.	कर्जा अपलेखन उप-समितिको गठन	
८.	विवरण तयार गर्ने	
९.	कर्जा अपलेखन कार्य स्वीकृत गर्ने अधिकारी	
परिच्छेद- ३ अपलेखित कर्जाको लेखा, असुली, तथा असुली इकाई सम्बन्धी व्यवस्था		
१०.	कर्जा अपलेखनको रेकर्ड राख्नु पर्ने	
११.	अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको असुली	
१२.	कर्जा असुली इकाईको स्थापना	
१३.	कर्जा असुली इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार	
परिच्छेद- ४ अपलेखन गरिएका खराव कर्जाको अनुगमन		
१४.	ऋणीलाई कालोसूचीबाट हटाउन सकिने	
१५.	अपलेखित कर्जा असुलीको अनुगमन	
परिच्छेद- ५ अभिलेख तथा विवरण र लेखापरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था		
१६.	अभिलेख राख्नुपर्ने	
१७.	आन्तरिक लेखापरीक्षण	
१८.	वाह्य लेखापरीक्षण	
परिच्छेद- ६		
विविध		
१९.	कालोसूचीबाट नहट्ने	

२०. पुरस्कारको व्यवस्था
२१. व्याज मिनाहा
२२. आम्दानी जनाउनु पर्ने
२३. गोपनीयता
२४. विनियमावलीको संशोधन
२५. नीति, निर्देशिका बनाउन सक्ने
२६. स्वतः निष्कृत हुने
२७. वचाऊ

..... लिमिटेड¹

कर्जा अपलेखन विनियमावली, २०...

बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ९१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बैंक/वित्तीय संस्था लिमिटेडको संचालक समितिले नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वीकृति लिइ यो कर्जा अपलेखन विनियमावली २०.... बनाई लागू गरेको छ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यी विनियमहरूको नाम “.....लिमिटेड कर्जा अपलेखन विनियमावली, २०...” रहेको छ।
(२) यो विनियमावली नेपाल राष्ट्र बैंकबाट स्वीकृति प्राप्त भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।
२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियमावलीमा,-
 - (क) “ऐन” भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ र सो मा भएको संशोधन समेतलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ख) “बैंक/वित्तीय संस्था” भन्नाले ऐन बमोजिम कामकारोवार गर्न संस्थापित बैंक/वित्तीय संस्था लिमिटेड सम्झनु पर्छ।
 - (ग) “राष्ट्र बैंक” भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल राष्ट्र बैंक सम्झनु पर्छ।
 - (घ) “कार्यालय” भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय र सो मातहतका विभाग वा कार्यालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले शाखा, उप-शाखा, प्रशाखा, ईलाका, प्रतिनिधि, सम्पर्क कार्यालय लगायतका अन्य कार्यालय समेतलाई जनाउँछ।
 - (ङ) “समिति” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाको सञ्चालक समिति सम्झनु पर्छ।
 - (च) “उप-समिति” भन्नाले विनियम ७ बमोजिम गठित कर्जा अपलेखन उपसमिति सम्झनु पर्दछ।
 - (छ) “कार्यकारी प्रमुख” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाको दैनिक काम कार्यवाही सुचारु रूपले संचालन गर्न समितिले कार्यकारी प्रमुखको रूपमा कामकाज गर्न नियुक्त गरेको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा कार्यकारी निर्देशक वा कार्यकारी संचालक वा प्रबन्ध निर्देशक वा प्रबन्ध संचालक वा महाप्रबन्धक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले उक्त पदमा रही काम काज गर्ने अन्य पदाधिकारीमध्ये कुनै एक पदलाई जनाउँनेछ।
 - (ज) “नायव कार्यकारी प्रमुख” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाको कार्यकारी प्रमुखको सिफारिसमा समितिले नियुक्त गरेको नायव कार्यकारी अधिकृत सम्झनु पर्छ र सो शब्दले बैंक/वित्तीय संस्थाको नायव महाप्रबन्धक वा नायव कार्यकारी निर्देशक वा सो पदमा रही कामकाज गर्ने अन्य कर्मचारीमध्ये कुनै एक पदलाई जनाउँनेछ।

¹ मिति २०७१/०३/१२ मा स्वीकृत

- (भ) “कर्मचारी” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाको सेवामा रहेका ज्यालादारी बाहेक सबै तहका स्थायी वा करार सेवाका कर्मचारी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले परीक्षणकाल तथा प्रशिक्षार्थीका रुपमा नियुक्त कर्मचारीलाई समेत जनाउँनेछ । तर, सो शब्दले कार्यकारी प्रमुखलाई जनाउँने छैन ।
- (ज) “अधिकार प्राप्त अधिकारी” भन्नाले समिति वा समितिबाट प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने उप-समिति वा पदाधिकारी वा कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।
- (ट) “ऋणी” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाबाट कर्जा प्राप्त गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्था सम्झनु पर्छ र सो शब्दले बैंक/वित्तीय संस्थाबाट प्रवाह भएको कर्जा भुक्तानीको लागि जमानी बस्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्था र कालोसूचीमा समावेश भएका त्यस्तो संस्थाको संचालक वा साभेदार वा शेयर होल्डरसमेतलाई जनाउँछ ।
- (ठ) “धितो” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाबाट प्रवाह गरिने कर्जाको सुरक्षणको रुपमा लेखि दिएको चल, अचल सम्पत्ति, ख्याति, धितो जमानी, व्यक्तिगत जमानी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले बैंक/वित्तीय संस्थालाई मान्य हुने अन्य सुरक्षण समेतलाई जनाउँछ ।
- (ड) “कर्जा” भन्नाले रकम प्रवाह गर्ने, प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष प्रत्याभूति र त्यसको बदलामा लगानी गरेको रकम असूली गर्ने अधिकार तथा त्यस्ता कर्जाको व्याज वा अन्य दस्तुरको चुक्ता, कर्जा वा लगानीको धितोमा दिइएको पुनरकर्जा, कर्जाको पुनर्संरचना र नविकरण, कर्जा चुक्ताको लागि जारी गरिएको जमानी तथा कर्जा चुक्ताको लागि गरिएको अन्य वचनवद्धता सम्झनु पर्छ र सो शब्दले अन्य कुनै पनि किसिमको ऋण, बैंक ग्यारेण्टी, प्रतितपत्र आदि जस्ता सुविधा समेतलाई जनाउँछ ।
- (ढ) “कर्जा अपलेखन” भन्नाले बैंक/वित्तीय संस्थाले असुल उपर गर्नुपर्ने कुनै कर्जाको बक्यौता रकमलाई त्यस कर्जाको लागि व्यवस्था गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था रकम खर्च गर्ने गरी वा कर्जा नोक्सानी व्यवस्था नभएकोमा वा नपुग भएकोमा नाफा/नोक्सान हिसाबमा खर्च लेखी हिसाव मिलान गरी आफ्नो लेखावाट पूर्ण वा आंशिक रुपमा कटाउने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (ण) “खराब कर्जा” भन्नाले राष्ट्र बैंकले समय समयमा जारी गरेको निर्देशनमा खराब कर्जा भनी वर्गीकरण गरेको कर्जा सम्झनु पर्छ ।
- (त) “किस्ताबन्दी कर्जा” भन्नाले किस्ताबन्दीमा भुक्तान गरिने र भुक्तान गरिसकेपछि पुनः भिक्न नसकिने कर्जा सम्झनु पर्छ ।
- (थ) “रिभल्भिड कर्जा” भन्नाले भाखा म्याद भित्र कर्जा लिनेले पटकपटक भुक्तान गर्ने र भुक्तान गरिसकेको कर्जा पुनः भिक्न वा प्रयोग गर्न पाउने कर्जा सम्झनु पर्छ ।
- (द) “अनुसूची” भन्नाले यस विनियमावलीमा संलग्न अनुसूची सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

कर्जा अपलेखन, अपलेखनको आधार र कार्यविधि

३. कर्जा असूली संयन्त्रको गठन : असुल हुन नसकी खराब कर्जामा परिणत भएका कर्जाहरुको असूली प्रकृत्यालाई प्रभावकारी बनाउन कर्जा असूली प्रयोजनको लागि छुट्टै संयन्त्र गठन गरिनेछ ।

४. अनिवार्य रुपले अपलेखन गरिने खराब कर्जा: देहाय बमोजिमको सम्पूर्ण अवस्था पूरा भएका खराब कर्जालाई अनिवार्य रुपमा अपलेखन गरिनेछ :-

(क) खराब कर्जाले भाखा नाघेको मितिले पांच वर्ष भन्दा बढी समय व्यतित भएमा ।
स्पष्टीकरण: यस व्यवस्थाको लागि -

(अ) किस्ताबन्दी कर्जाको हकमा भाखा नाघेको अवधि भन्नाले साँवाको भाखा नाघेका किस्ताहरुमध्ये प्रथम किस्ता वा भुक्तानी नगरिएको व्याजको प्रथम त्रैमासिक किस्ता मध्ये जुन मिति पहिले हुन्छ सोही मितिदेखिको अवधिलाई भाखा नाघेको अवधि मानिनेछ ।

(आ) पुनरसंरचना गरिएको किस्ताबन्दी कर्जाको हकमा भाखा नाघेको अवधि भन्नाले पुनरसंरचना अनुसारको साँवाको किस्ताहरुमध्ये प्रथम किस्ता वा भुक्तानी नगरिएको व्याजको प्रथम त्रैमासिक किस्तामध्ये जुन मिति पहिला हुन्छ सो मितिदेखिको अवधिलाई भाखा नाघेको अवधि मानिनेछ ।

(इ) रिभलिभड कर्जाको हकमा भाखा नाघेको अवधि भन्नाले साँवाले भाखा नाघेको मिति वा भुक्तानी नगरिएको व्याजको प्रथम त्रैमासिक किस्ता मध्ये जुन मिति पहिले हुन्छ सोही मितिदेखिको अवधिलाई भाखा नाघेको अवधि मानिनेछ ।

(ई) भाखा/म्याद नाघेको मिति तथा अवधिका बारेमा कुनै किसिमको द्विविधा भएमा सो सम्बन्धमा समितिले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(ख) ऋणी तथा ऋणसंग सम्बन्धित व्यक्तिहरु कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेडको कालोसूचीमा समावेश भएमा ।

स्पष्टीकरण: कालोसूचीमा समावेश हुने सीमा भन्दा कम रकमको कर्जा र कालोसूचीमा समावेश गर्न नसकिने कर्जाको हकमा यस खण्डको अवस्था पुरा नहुँदै अपलेखन गर्न वाधा पर्ने छैन ।

(ग) बैंक/वित्तीय संस्थाले कर्जाको सम्बन्धमा शतप्रतिशत नोक्सानी व्यवस्था गरेको भएमा ।

५. कर्जा अपलेखन गर्न सकिने: विनियम ४ को खण्ड (ख) र (ग) को अवस्था पूरा हुनाको साथै देहायको कुनै एक अवस्था पूरा भएमा बैंक/वित्तीय संस्थाले खराब कर्जा अपलेखन गर्ने निर्णय गर्न सक्नेछ :-

(क) बैंक/वित्तीय संस्थाले कर्जाको बक्यौता असुल उपर गर्नकालागि लिलामी वा अन्य कुनै कानूनी वा अदालती प्रकृया अघि बढाई असुल उपर हुन नसकेका कर्जा,

(ख) कर्जा लिएको ऋणी बेपत्ता भई असुल उपर हुन बाँकी रहेको कर्जा,

(ग) ऋणीको परियोजना असफल भई कर्जा तिर्न नसकेको र निज वा निजको परिवारको अन्य आयश्रोत नभई कर्जा असुल उपर गर्न सकिने कुनै आधार नदेखिएको कर्जा,

(घ) प्राकृतिक प्रकोप, आकस्मिक दुर्घटना वा ऋणीको काबुबाहिरको परिस्थितिका कारण परियोजना नष्ट भएको यथेष्ट प्रमाणका आधारमा उठ्न नसक्ने देखिएको कर्जा,

- (ड) ऋणीबाट प्राप्त हुनु पर्ने कर्जा रकम रु.पच्चिस हजार भन्दा कम भएको र साधारण कारवाहीबाट त्यस्तो कर्जा असुल गर्न नसकिने भई असुली प्रक्रिया अगाडि बढाउंदा बैंक/वित्तीय संस्थाले प्राप्त गर्ने रकमको तुलनामा बढी खर्च लाग्ने देखिएको कर्जा, स्पष्टीकरण: “साधारण कारवाही” भन्नाले अदालतमा मुद्दा दायर गरी गरिने कारवाही बाहेकका अन्य जुनसुकै प्रकारको कारवाहीलाई जनाउँछ ।
- (च) निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगम जस्ता सुरक्षण प्रदान गर्ने संस्थाहरुबाट बैंक/वित्तीय संस्थाको दावी अनुसार रकम प्राप्त हुन नसक्ने सम्बन्धमा तार्किक एवं पर्याप्त आधारहरुको सूचना प्राप्त भएको कर्जा,
- (छ) खराब कर्जा असुलीको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाको प्रचलित व्यवस्था अनुसारको प्रकृया अवलम्बन गर्दा पनि अन्ततः असुल हुन नसक्ने ठहर भएको कर्जा,
- (ज) ऋणीको मृत्यु भई निजको परिवार वा अन्य कुनै प्रक्रियाबाट समेत ऋण असुली गर्न नसकिने ठहर भएको कर्जा,
- (झ) सुरक्षण नभएमा वा कर्जा लिंदाको वखत भएको सहमती अनुसारको संरक्षण नभएको कर्जा,
- (ञ) प्रचलित कानून अनुसार ऋणी टाट पल्टेमा टाट पल्टेका ऋणीबाट असुल गर्नु पर्ने कर्जा,
- (ट) बैंक/वित्तीय संस्थाले कुनै ऋणीबाट प्राप्त गरेको विलको भुक्तानी १८० दिन सम्म प्राप्त नभएका कर्जा,
- (ठ) कर्जा लिंदाको वखत उल्लेखित उद्देश्य अनुसार प्रयोग नगरिएका कर्जा, र
- (ड) कर्जाको सामान्य बैंकिङ प्रचलन अनुसार पुनःसंरचना वा पुनर्तालिकीकरण गरिएमा पनि व्यवसाय पुनः सक्षम हुने सम्भावना नभएका कर्जा,
६. कर्जा अपलेखनको प्रक्रिया : राष्ट्र बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०७० को इ प्रा निर्देशन नं २२ मा समावेश कर्जा अपलेखन सम्बन्धी विनियम बनाउंदा अवलम्बन गर्नुपर्ने मार्ग दर्शनको अधिनमा रही, विनियमावलीमा उल्लेख गरिए बमोजिम कर्जा अपलेखन गरिनेछ ।
७. कर्जा अपलेखन उप-समितिको गठन : (१) समितिले कर्जा अपलेखन सम्बन्धी कार्य गर्ने अख्तियारी एवम् जिम्मेवारी सहित देहायका पदाधिकारीहरु रहने गरी एक कर्जा अपलेखन उप-समिति गठन गर्न सक्नेछ :
(क) कार्यकारी प्रमुख	- संयोजक
(ख) नायव कार्यकारी प्रमुख	- सदस्य
(ग) कर्जा विभाग प्रमुख	- सदस्य
(घ) कानून विभाग/शाखा/इकाई प्रमुख	- सदस्य
(ङ) कर्जा असुली विभाग /शाखा /इकाई प्रमुख	- सदस्य सचिव
- (२) कर्जा अपलेखन उप-समितिले सांवा रकम, साधारण ब्याज, पेनाल ब्याज, पूँजीकृत ब्याज तथा अन्य शुल्कहरुको अपलेखनको लागि समितिमा सिफारिस गर्नेछ ।

- द. विवरण तयार गर्ने : (१) बैंक/वित्तीय संस्थाका सबै शाखा वा कार्यालयले विनियम ४ र ५ बमोजिम अपलेखन हुने र हुन सक्ने सम्भावना भएका कर्जाको अनुसूची -१ मा तोकिए बमोजिमको विवरण तयार गरी कर्जा असुली विभाग/शाखा/आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग/शाखा/तोकिएको खराब कर्जा व्यवस्थापन अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) कर्जा असुली विभाग वा तोकिएको अधिकृतले उप-विनियम (१) बमोजिम प्राप्त विवरणहरुमा प्रारम्भिक छानविन तथा यकीन गरी कर्जा अपलेखनको लागि उपयुक्त ठानेमा आफ्नो सिफारिश सहित कार्यकारी प्रमुख वा विनियम ७ बमोजिम गठित उप-समितिले पठाउनु पर्नेछ ।
- (३) उप-समितिले उप-विनियम (२) बमोजिम प्राप्त विवरणहरुको अध्ययन गरी अपलेखन गर्नु पर्ने देखिएका कर्जाहरु आफ्नो अख्तियारी भित्रको आफै निर्णय गरी अपलेखन गर्ने र आफ्नो अख्तियारी भन्दा माथिको अपलेखनको लागि सिफारिश सहित स्वीकृतीको लागि समिति समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उप-विनियम (३) बमोजिम सिफारिश गर्दा देहायको विवरण समेत उल्लेख गरी पेश गर्नु पर्नेछ :-
- (क) कर्जा रकम,
- (ख) कर्जा स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीको नाम,
- (ग) कर्जाको लागि लिइएका सम्पूर्ण सुरक्षण/मूल्यांकनकर्ताहरुको विवरण,
- (घ) कर्जा असुलीका लागि सम्बन्धित कार्यालयबाट भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाहीको विवरण,
- (ङ) कर्जा असुल गर्न ऋणीसंग कुनै प्रकारको सहमति भएको भए सोको व्यहोरा,
- (च) ऋणीसंग सहमति भई कुनै बक्यौता असुल भएको भए सो पश्चात अपलेखन गर्नु पर्ने रकम,
- (छ) विनियम ६ को खण्ड (ग) बमोजिमको संक्षिप्त विवरण,
- (ज) कर्जा अपलेखन गर्नु पर्ने औचित्य, र
- (झ) उप-समितिले आवश्यक ठानेका अन्य कुराहरु ।
- (५) कर्जा अपलेखन गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गरे पश्चात सोको तोकिए बमोजिमको विवरणहरु संलग्न राखी अद्यावधिक रुपमा अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।
- (६) अपलेखन भइसकेका कर्जाहरुको असुली प्रकृया यस विनियमावली, बैंक/वित्तीय संस्थाको कर्जा नीति तथा अन्य प्रचलित कानूनमा व्यवस्था गरिए बमोजिम हुनेछ ।
- (७) उप-समितिले अपलेखन भइसकेका सम्पूर्ण कर्जाहरुको विवरण अद्यावधिक रुपमा राख्नु पर्नेछ ।

- (८) अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको विवरण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र राष्ट्र बैंकको सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभाग, कर्जा सूचना केन्द्र लि. तथा आवश्यकता बमोजिम अन्य निकायमा पठाउनु पर्नेछ । साथै वक्यौता रहेको रकम असुल उपर गर्न बैंक/वित्तीय संस्थाको कर्जा असुली विभाग/शाखा/इकाइ/कर्जा असुलीको जिम्मेवारी पाएको व्यक्तिलाई यथाशीघ्र लेखी पठाउनु पर्नेछ ।
- (९) चालु वर्षमा अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको विवरण विनियम १६ को उपविनियम (१) मा उल्लेखित बुंदाहरु समावेश गरी वार्षिक प्रतिवेदनमा अनिवार्य रूपले उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

९. कर्जा अपलेखन कार्य स्वीकृत गर्ने अख्तियारी : बैंक/वित्तीय संस्थाको कर्जा अपलेखन स्वीकृत गर्ने अख्तियारी समितिमा हुनेछ । सो सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार समितिले कर्जा अपलेखन उप-समितिलाई अख्तियारी प्रदान गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ३

अपलेखित कर्जाको लेखा, असुली तथा असुली इकाई सम्बन्धी व्यवस्था

१०. कर्जा अपलेखनको अभिलेख राख्नु पर्ने : प्रत्येक कर्जा अपलेखन गर्दा सिरियल नम्बर कायम गर्नु पर्नेछ । उदाहरणको लागि यस्तो सिरियल नम्बर राख्दा २०६९ सालमा कर्जा अपलेखन गरिएको भए ६९/०१ बाट क्रमांक शुरु गर्ने त्यस्तै , २०७० सालमा कर्जा अपलेखन गरिने भए ७०/०१ बाट शुरु गरी सिरियल नम्बर कायम गर्नु पर्नेछ । यसरी अभिलेख राखिएको अभिलेखित कर्जाको विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षमा आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रमाणित गरी सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।
११. अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको असुली : (१) अपलेखन गरिएका कर्जाहरु उपर बैंक/वित्तीय संस्थाको दावी कायमै रहने हुंदा असुलीका लागि बैंक/वित्तीय संस्थाले लिएको सुरक्षण, ऋणीको अन्य जायजेथा वा जमानतवाट आफ्नो लिनु पर्ने रकम असुल उपर गर्ने अधिकार सुरक्षित रहनेछ ।
- (२) अपलेखन गरिएका कर्जाहरु र अन्य कर्जाहरुमा कुनै विभेद नगरी अपलेखित कर्जाहरु अन्य कर्जा सरह नै असुलीको लागि कारवाही संचालन गरिनेछ ।
- (३) अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको असुली कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन विनियम १२ बमोजिमको एक कर्जा असुली इकाई गठन गरिनेछ ।
- (४) अपलेखन भइसकेका कर्जाहरुको असुली प्रकृया प्रचलित कानून तथा बैंक/वित्तीय संस्थाको कर्जा नीति बमोजिम हुनेछ ।
१२. कर्जा असुली इकाईको स्थापना : (१) अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको असुलीको लागि समितिले बैंक/वित्तीय संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय, कर्जा असुली विभाग/शाखा वा तोकिएको खराब कर्जा व्यवस्थापन अधिकृतको मातहतमा रहने गरी एउटा छुट्टै अपलेखित कर्जा असुली इकाईको स्थापना गर्न सक्नेछ । त्यस्ता कर्जाहरुको प्रभावकारी रूपमा असुली प्रक्रियालाई अगाडि बढाउन आवश्यकता अनुसार सो इकाई अन्तर्गत रहने गरी उप-इकाई समेत गठन गर्न सकिनेछ ।

(२) यस्तो इकाईको गठन गर्दा कम्तिमा अधिकृत तहको कर्मचारीलाई सो इकाईको प्रमुख तोक्नु पर्नेछ । सो इकाई प्रमुखले यस्तो कर्जा असुलीको सिलसिलामा सम्बन्धित कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्न सक्नेछ ।

१३. कर्जा असुली इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) कर्जा असुली इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) कर्जा असुली इकाईले अपलेखित कर्जाको असुलीको लागि वार्षिक कार्ययोजना तथा त्रैमासिक रणनीति तर्जुमा गरी कर्जा असुली विभाग/शाखा को सिफारिशमा कार्यकारी प्रमुखबाट स्वीकृत गराई लागु गर्नु पर्नेछ ।

(ख) कर्जा असुली इकाईले खण्ड (क) बमोजिम स्वीकृत कार्ययोजना तथा रणनीति अनुरूपको प्रगति प्रतिवेदन कर्जा असुली विभाग/शाखा वा तोकिएको खराव कर्जा व्यवस्थापन अधिकृत मार्फत कार्यकारी प्रमुख समक्ष त्रैमासिक रूपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपविनियम (१) को खण्ड (क) बमोजिम त्रैमासिक रणनीति तथा वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृति हुने क्रममा रहेको अवस्थामा पनि कर्जा असुली इकाई वा सम्बन्धित कार्यालयबाट अपलेखित कर्जा असुलीको नियमित प्रकृया अगाडि बढाउन सकिनेछ ।

परिच्छेद - ४

अपलेखन गरिएका खराव कर्जाको अनुगमन

१४. ऋणीलाई कालोसूचीबाट हटाउन सकिने : अपलेखन गरिएको कर्जा असुल उपर भए पश्चात मात्र त्यस्तो ग्राहक वा सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई कालो सूचीबाट हटाउने सिफारिश गरिनेछ ।

१५. अपलेखित कर्जा असुलीको अनुगमन : (१) स्वीकृत वार्षिक, अर्ध वार्षिक तथा त्रैमासिक कार्य योजना अनुसार अपलेखित कर्जाको असुली भए नभएको सम्बन्धमा नियमितरूपमा अनुगमन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिम अनुगमन गर्ने कार्यको जिम्मेवारी देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) समितिले कर्जा अपलेखन उपसमिति वा कार्यकारी प्रमुखलाई,

(ख) कर्जा अपलेखन उप-समिति वा कार्यकारी प्रमुखले कर्जा असुली विभाग/शाखा वा तोकिएको अधिकृतलाई,

(ग) कर्जा असुली विभाग/शाखा वा तोकिएको अधिकृतले कर्जा असुली इकाई र कर्जा असुली उप-इकाईलाई ।

(३) उपविनियम (२) को खण्ड (ख) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कार्यकारी प्रमुख र कर्जा अपलेखन उप-समितिले आफू मातहतका जुनसुकै कार्यालय वा इकाईको अनुगमन गर्नसमेत बाधा पुगेको मानिने छैन ।

परिच्छेद - ५

अभिलेख तथा विवरण र लेखापरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

१६. अभिलेख राख्नुपर्ने : (१) अपलेखन गरिएका कर्जाको शुरु लगानी गर्ने क्रममा सिफारिश तथा स्वीकृति गर्ने कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूको तह तथा नामावली, धितो सम्बन्धी कर्जाको सुरक्षणवापत राखिएको धितोको प्रकार अवस्था तथा मूल्यांकन प्रक्रिया, जमानीकर्ताको विस्तृत विवरण र यस्ता कर्जाहरूको अपलेखन हुनु पूर्व असुलीका लागि भए गरेका प्रयासहरू तथा कर्जा अपलेखन गर्दा लिएका आधार/औचित्य सम्बन्धमा स्पष्ट हुने गरी कार्यालयले अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।
- (२) उपविनियम (१) मा उल्लेख भएका अभिलेखहरूको अतिरिक्त कार्यालयले देहाय बमोजिमको अभिलेखसमेत अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ :-
- (क) राष्ट्र बैंकको निर्देशन बमोजिमको कर्जा वर्गीकरणको विस्तृत विवरण,
- (ख) अपलेखनका लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिश गरिएका कर्जाहरूको विस्तृत विवरण,
- (ग) अपलेखन गर्न स्वीकृत भएका कर्जाहरूको अपलेखन गरिएको मिति सहित विस्तृत विवरण,
- (घ) अपलेखित कर्जा असुलीको विवरण, र
- (ङ) अपलेखित कर्जा असुली सम्बन्धमा भए गरेको काम कारवाही तथा अनुगमनको अभिलेख विवरण ।
१७. आन्तरिक लेखापरीक्षण : बैंक/वित्तीय संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागले अपलेखन गरिएका कर्जा हिसाव खाताको लेखापरीक्षण गरी प्रत्येक वर्ष बैंक/वित्तीय संस्थाको लेखापरीक्षण समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
१८. वाह्य लेखापरीक्षण : कार्यकारी प्रमुखले अपलेखन गरिएका कर्जाको लेखापरीक्षण गर्नको लागि निश्चित समयवाधिको लागि वाह्य लेखापरीक्षक नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ६

विविध

१९. कालोसूचीबाट नहट्ने : बैंक/वित्तीय संस्थाले निर्धारण गरेको बक्यौता रकम ऋणीले भुक्तान नगरेसम्म वा कर्जा समितिले ऋणीलाई कालोसूचीबाट हटाउने निर्णय नगरेसम्म कर्जा अपलेखन गरिएको वा कर्जा असुली हुन नसक्ने भएको आधारमा मात्रै ऋणी तथा सम्बन्धित पक्षलाई कालोसूचीबाट हटाइने छैन ।
२०. पुरस्कारको व्यवस्था : बैंक/वित्तीय संस्थाको अपलेखन गरेको रकम असुली गर्नका लागि समितिले अन्य कुनै निकाय वा कार्यालय वा व्यक्तिलाई सहयोगका लागि नियुक्त गर्न वा तोक्न सक्नेछ । यसरी अन्य कुनै निकाय वा कार्यालय वा व्यक्तिको सहयोगबाट असुल उपर भएको रकमको निश्चित प्रतिशतले हुने रकम समितिले तोके बमोजिम पुरस्कार स्वरूप उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

२१. व्याज मिनाहा : अपलेखन गरिएको कर्जाको पुनःसंरचना/पुनर्तालिकीकरण वा नगद भुक्तानी हुने वखतमा प्रदान गरिएको व्याज मिनाहा यस विनियमावलीको परिधिभित्र पर्ने छैन र त्यस सम्बन्धी निर्णय बैंक/वित्तीय संस्थाको सम्बन्धित निकायले गर्नेछ ।
२२. आम्दानी जनाउनु पर्ने : यस विनियमावली बमोजिम अपलेखन गरिएको कर्जाको रकम असुली भएपछि “अपलेखित कर्जा असुली” शीर्षक अन्तर्गत जम्मा गरी छुट्टै आम्दानी जनाउनु पर्नेछ ।
२३. गोपनीयता : कर्जा अपलेखनका सम्बन्धमा भए गरेका काम कारवाहीको विवरण सरोकारवालावाहेक अन्यलाई दिनु हुँदैन ।
२४. विनियमावलीको संशोधन : यस विनियमावलीलाई आवश्यकता अनुसार समितिले संशोधन गर्न सक्नेछ । त्यस्तो संशोधन राष्ट्र बैंकबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि मात्र लागू हुनेछ ।
२५. नीति, निर्देशिका बनाउन सक्ने : समितिले यस विनियमावलीमा उल्लेखित कार्य सूचारुरूपले संचालन गर्नको लागि कर्जा अपलेखन सम्बन्धी आवश्यक नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ र त्यस्तो नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधिलाई यस विनियमावलीको अभिन्न अंगको रूपमा लिईनेछ ।
२६. स्वतः निष्कृत्य हुने : यस विनियमावलीका व्यवस्थाहरु नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ र सो अन्तर्गत बनेका वा जारी गरिएका नियम विनियम वा जारी भएका निर्देशिकाको व्यवस्थाहरूसंग बाभिएमा बाभिएको हद सम्म स्वतः निष्कृत्य हुनेछ ।
२७. वचाऊ : यस विनियमावली लागू हुनु अघि कर्जा अपलेखन सम्बन्धमा भए गरेका सबै काम कारवाही यसै विनियमावली बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अन्य आवश्यक कुराहरु :

- १) सबै विनियमावलीहरुमा विषयसूचीसहित पेज नम्बर राख्नुपर्ने ।
- २) “बैंक/वित्तीय संस्था ” को ठाऊँमा सम्बन्धीत संस्थाले संस्थाको परिभाषा शिर्षकमा संस्थालाई जनाउने छोटकरी शब्द उल्लेख गर्नुपर्ने ।
- ३) बैकल्पिक शब्द चयन गर्नुपर्ने अवस्थामा स्लाइस (/) रहेको ठाऊँमा एउटा मात्र चयन गर्नुपर्ने ।

अनुसूची-१
(विनियम ८ को उप-विनियम (१) संग सम्बन्धित)
बैंक/वित्तीय संस्था लिमिटेड
कार्यालय

१. कर्जाको अवस्थाको विवरण :

१	ग्राहकको नाम:	
२	ठेगाना:	
३	मुख्य व्यक्तिको नाम:	
४	शुरु कर्जा लगानी मिति:	
५	शुरु कर्जा लगानी रकम:	
६	कर्जा सीमा स्वीकृती गर्ने पदाधिकारी/कर्मचारीको पद र नाम :	

२. बाँकी कर्जाको विवरण :

कर्जा नं.	कर्जा शिर्षक	भुक्तानी मिति	बाँकी साँवा	प्रचलित व्याज रु.	पेनल व्याज रु.	व्याजको व्याज रु.	जम्मा व्याज रु.

३. कर्जामा आंशिक भुक्तानी (पार्ट पेमेण्ट) भएको रकमको विवरण :

कर्जा नं.	कर्जा शीर्षक	बाँकी साँवा	प्रचलित व्याज रु.	पेनल व्याज रु.	व्याजको व्याज रु.	जम्मा व्याज रु.

४. कर्जा वर्गीकरण शीर्षक तथा कर्जाको लागि व्यवस्था :

- (क) कर्जा वर्गीकरण शीर्षक :
 (ख) वर्गीकरण मिति :
 (ग) कर्जाको लागि गरेको नोक्सानी व्यवस्था प्रतिशत :
 (घ) कर्जा नोक्सानी व्यवस्था रकम :

५. धितो सुरक्षणको विस्तृत विवरण (घर तथा जग्गा) :

क्र.सं.	विवरण (घर/जग्गा)	धितो प्रदान गर्ने को नाम	धितो रहेको स्थान	कि.नं. र क्षेत्रफल	शुरुको मूल्यांकन मिति/रु.	धितो पारीत रकम रु.	हालको मूल्यांकन मिति/रु.

धितो सुरक्षण मूल्यांकनकर्ताको नाम :

- (क) शुरुको :
 (ख) हालको :

६. व्यक्तिगत/संस्थागत जमानत :

क्र.सं.	जमानतदाताको नाम	जमानतदाताको ठेगाना	जमानत दिएको रकम रु.	जमानत दिएको मिति	ग्राहक संगको नाता

७. अन्य सुरक्षणको विवरण:

क्र.सं.	सुरक्षणको विवरण	सुरक्षण रकम रु.	सुरक्षण लिएको मिति

८. कर्जा असुलीको लागि हालसम्म भएको कारवाहीको विवरण :

क्र.सं.	विवरण	हो/होइन	यदि हो भने मिति
१	पुनरसंरचना/पुनरतालिकीकरण/नविकरणको प्रयास भएको		
२	कर्जा चुक्ता गर्न ताकेता गरेको		
३	कर्जा चुक्ता गर्न सूचना प्रकाशित गरेको		
४	धितो लिलामीको सूचना प्रकाशित गरेको		
५	कालोसूचीमा समावेश गरेको		
६	धितो सकार गरिसकिएको		
७	ऋण असुली न्यायाधिकरण वा अन्य अड्डा अदालतमा मुद्दा दायर गरेको		
८	निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमबाट क्षतिपूर्ति प्राप्त भएको		

९. अन्य आवश्यक विवरण (यदि भएमा) :